

Cestni odsek s podhodi in trajnimi varovalnimi ograjami za dvoživke označuje tabla z napisom Podhodi za dvoživke.

/ Foto: Andreja Kavčič

Nič več žabjih svatb na cestah

V Kozjanskem parku, na še eni črni točki v Sloveniji, so zgradili štiri podhode za dvoživke in varovalne ograje, ki bodo reševale žabja življenja

Katja Petrovec

Vse od leta 1999 so na cesti Podsreda-Bistrica ob Sotli pri ribniku Trebče, na odseku, ki velja za tako imenovano črno točko, zaposleni v Kozjanskem parku skupaj s prostovoljci prenašali dvoživke čez cesto. Več tisoč so jih prenesli vsako pomlad, saj je to čas žabje svatbe. Toda lani so akcijo izvedli zadnjič, saj se je letos nekaj spremenilo. Žabice, krastače, močeradi in druge dvoživke, tudi ježki in še kakšna žival, bodo lahko cesto pri Trebčevi domačiji odslej prečkali varno, in to sami. Petstometrski nevarni odsek za živali je namreč dobil kar štiri podhode in trajne varovalne ograje, ki preprečujejo dvoživkam, da bi med iskanjem podhoda zašle na cesto. »Samo podhodi pod cesto namreč ne rešijo problema povoženih živali, potrebne so tudi prepreke. Mi jim rečemo varovalne ograje in te so del cestišča. To je pravzaprav betonski rob, ki je tako visok, da ga dvoživke ne morejo preskočiti, obenem pa tako gladek, da ga ne morejo preplezati, in potem se posledično usmerijo v podhode,« je pojasnila biologinja **Andreja Kavčič** iz Kozjanskega parka.

1500 črnih točk

Cesta Podsreda-Bistrica ob Sotli je bila za dvoživke črna točka že desetletja. To preprosto pomeni, da je bilo tam vsako pomlad mnogo povozov dvoživk. Takih točk je v vsej Sloveniji kar 1500, toda le na nekaterih organizirajo prostovoljske akcije prenašanja živali, saj je za to potrebnih veliko ljudi in časa, selitve pa lahko trajajo več tednov, zato morajo biti prostovoljci na terenu vsak večer. Toda v Kozjanskem parku jim je uspelo, že od leta

1999 so namreč organizirali ročno prenašanje živali čez cesto. Vsak večer, ko se je stemnilo in je zrak postal dovolj vlažen, so prostovoljci hodili ob cesti z vedri in svetilkami.

»Dvoživke so nočne živali. Najbolj aktivne so po dežju in v prvem delu noči, ko je največ relativne vlage. Takrat smo prehodili celoten odsek, jih pobrali v vedra in prenesli neposredno do ribnika,« pripoveduje **Andreja Kavčič**. Na vrhuncu selitve so v eni noči prenesli tudi po tisoč živali, lani pa skupno okoli sedem tisoč. Kot najbolj vestni in zvesti prenašalci dvoživk pa so se izkazali osnovnošolski otroci.

»Veliko smo v vseh teh letih sodelovali s šolarji. Zanimivo je bilo opazovati, kako hitro so izgubili strah. Če je na začetku kdo rekel, jaz pa tega že ne bom prijel, je potem, ko je videl druge otroke, hitro prijel žabo in potem so otroci kar tekmovali, kdo jih bo več našel,« se spominja pomladnih večerov sogovornica.

Uspešne migracije

Toda ti časi so sedaj minili. Leta 2019 je začel teči projekt Life Amphicon – Ohranjanje dvoživk in obnova njihovih

Čeprav dvoživke niso tako karizmatične kot volkovi ali medvedi, pa so ljudem vendarle bližje, kot se zdi. Živijo na vrtovih, ob ribnikih in pod kupi lesa.

vih habitatov. »Gre v bistvu za prvi projekt, ki se je na nacionalni ravni lotil problematike dvoživk, njihovega prenašanja in tudi ogroženosti,« je povedala Kavčičeva. Na okoli 500-metrskem odseku pri ribniku Trebče in tudi na nekaterih drugih odsekih cest po Sloveniji, kot je na Radenskem polju ali Ljubljanskem barju, so začeli graditi podhode za dvoživke z namenom trajnega reševanja problematike množičnih povozov med spomladanskimi selitvami. Gradnja podhodov na odseku v Kozjanskem parku je potekala od januarja do julija lani, zaposleni pa so že takoj po gradnji opazili pozitivne učinke podhodov in varovalnih ograj. Ob pregledu ceste v deževnih večerih, ko so dvoživke na selitvah najaktivnejše, so na cesti našli le nekaj deset živali v posameznem večeru. Toda te živali so na cestišče zašle z območij, ki so zunaj odseka s trajnimi varovalnimi ograjami. Večini dvoživk pa so varovalne ograje preprečile dostop do cestišča in jih usmerile v podhode. Uspešno selitveno pot potrjujejo tudi številni mresti v ribniku, iz katerih so se že izlegli paglavci. Število odloženih mrestov v ribniku letos je primerljivo s številom mrestov v preteklem letu, kar kaže, da so podhodi zagotovili uspešno migracijo več tisočim dvoživkam.

Toda podhodi in trajne varovalne ograje za dvoživke ne igrajo pomembne vloge samo ob spomladanski selitvi dvoživk, ampak bodo povezovali živali preprečevali vso sezono.

»Ko se mrestenje žab in drugih dvoživk v ribniku po nekaj tednih zaključijo, se odrasle živali odpravijo nazaj v gozdove in na travnike, kjer bodo preživele preostanek sezone. Ta selitev traja dlje časa in je precej manj izra-

zita kot selitev na mrestišče. Varno pa bodo čisto odslej lahko prečkale tudi mlade živali, ki se bodo v ribniku razvile in poleti ali jeseni prvič prišle na kopno ter iskale svoja kopenska bivališča,« je razložila **Andreja Kavčič**.

Ogrožene in spregledane

Dvoživke sodijo med najbolj ogrožene skupine živali in so tudi zaščitene. Ne le zaradi cest, temveč predvsem zaradi izginjanja mokrišč, intenzivnega kmetijstva, pesticidov, ki uničujejo žuželke, ki so glavna hrana dvoživk, podnebnih sprememb in invazivnih tujerodnih bolezni.

»Vlažna območja človeku pogosto niso zanimiva, zato jih zasujemo ali izsušimo. Dvoživke pa so nanje življenjsko vezane,« je poudarila **Andreja Kavčič**.

V ekosistemih so dvoživke zelo pomembne, a tudi zelo spregledane, čeprav so ključni povezovalni člen, del prehranjevalnih spletov in bioindikatorji. Tako po številnosti kot tudi vrstni sestavi v okolju lahko strokovnjaki ugotovijo, ali se v naravi kaj spreminja in kakšno je sploh stanje narave. Dvoživke se namreč zelo hitro odzovejo na spremembe, tako pozitivno kot negativno.

Toda čeprav morda dvoživke niso tako karizmatične kot volkovi ali medvedi, pa so ljudem vendarle bližje, kot se zdi. Živijo na vrtovih, ob ribnikih in pod kupi lesa. Hranijo se z žuželkami in polži, zato so še kako dobrodošle na naših vrtovih. Pravi vrtničarji dobro vedo, da krastače z vrta ne

gre preganjati. Zato je še toliko pomembnejše, da se začnejo predsodki in strahovi pred dvoživkami izkoreninjati že zgodaj v otroštvu. Marsikdo se dvoživk boji, še preden jih sploh sreča v naravi.

»Ker veliko delamo s šolami, vidimo, da se ti predsodki prenašajo iz roda v rod in starši kdaj prestrašijo otroke z absurdnimi zgodbicami, kot je ta, da se ti roka posuši, če se ti krastača na njo polula. Potem pa je v eni od šolskih delavnic krastača otrokom dejansko ušla iz rok in se polulala po razredu, pa se ni nikomur nič zgodilo,« se v smehu spominja Kavčičeva. Toda nekaj resnice v ljudskem izročilu obstaja. Dvoživke imajo v koži strupne žleze, toda predvsem zaradi zaščite pred plenilci, glivami in kožnimi boleznimi. »Naša koža, če je zdrava, je tako dobro zaščiten, da nam ta strup gotovo ne škodi, seveda pa si moramo po tem, ko primemo dvoživko, umiti roke. Če namreč pride ta strup v sluznico, lahko dobimo kakšno reakcijo,« je razložila Kavčičeva.

Zdaj, ko veste (skoraj) vse, naj sledi le še opozorilo: vozimo previdno in med vožnjo ne pazimo le na velike, temveč tudi majhne živali, ki nam tako ali drugače prekrizajo pot. Ali kot pravi **Andreja Kavčič**: »Človek s svojim vplivom zelo posega v naravno okolje, zato bi se morali bolj zavedati, da nismo eni, edini in sami na svetu. Če na kakršen koli način prihranimo življenje kakšni živali, je to zelo civilizacijsko dejanje.«

Nagrajenci meseca aprila

Seznam izžrebanih nagrajencev nagradnih križank, objavljenih v Nedeljskem dnevniku, Razvedrilu in Dnevniku aprila 2026:

1. nagrada (3000 evrov): Ljudmila Kuster, Slovenske Konjice;

2. nagrada (500 evrov): Maja Pogorelec, Vuzenica;

3.-5. nagrada (200 evrov): Blaž Makovec, Ajdovščina; Zdenka Jerina, Kranj; Suzana Kraševc, Vrhnika.

6.-100. nagrada (20 evrov): Anica Metelko, Straža; Aleksandra Gajšek, Artiče; Neža Pezo Zupančič, Ljubljana Brod; Peter Vajda, Radenci; Ana Jerkič, Bovec; Edvard Šribar, Leskovec; Marija Muršič, Poljčane; Viktor Balon, Bizeljsko; Robert Furlan, Dobravlje; Teo Robin Poženel, Tolmin; Dušan Jozelj, Logatec; Slavko Hrovat, Dolenjske Toplice; Ljubica Božič, Jesenice; Alojz Drnovšek, Hrastnik; Janez Grenko, Ravne na Koroškem; Barbara Benedičič, Poljane; Tatjana Banovec, Črnomelj; Janez Jus, Žetale; Marija Kolenc, Dobrovnik; Marjan Jevnikar, Trebnje; Manja Rajh, Prebold; Jože Lončarič, Ljubljana; Marija Florjanič, Dornava; Mojca Kosmač, Moravče; Vida Varšek, Celje; Ljubica Kolenc, Mirna; Adolf Kolenc, Šmarješke Toplice; Romana Rednjak, Žalec; Antonija Muzlovič, Ruše; Andrej Slamar, Grad; Marija Mikuš, Vipava; Darinka Albrecht, Nova Gorica; Urška Erman, Lesce; Mirjana Mujanovič, Kozina; Janez Herle, Izlake; Damjana Lavrič, Novo mesto; Jure Gubar, Šentjernej; Frančiška Likar, Kresnice; Sonja Jančar, Gornja Radgona; Tomaž Brumec, Vojnik; Janez Bergant, Škofja Loka; Vera Bavec, Stari trg pri Ložu;

Jože Majhen, Slovenska Bistrica; Nevenka Kovačič, Dornberk; Nada Gornik, Kočevje; Mavricij Vučko, Lendava; Katarina Romih, Stara Cerkev; Marija Širovnik, Bled; Jožef Utenkar, Portorož; Andrej Gregorčič, Uršna sela; Boris Kolar, Mežica; Mišo Nikolič, Portorož; Franc Kaučič, Rače; Jožica Čirič, Križevci pri Ljutomeru; Alenka Galun, Majšperk; Ivan Gustinčič, Koper; Rebeka Kvas, Zagorje ob Savi; Štefanija Rajh, Ivanjkovci; Primož Šverko, Pernica; Marjan Horvatič, Bučka; Valerija Pregelj, Renče; Maja Meglič, Trzič; Vlado Kralj, Ivančna Gorica; Jakob Polanšček, Murska Sobota; Anka Pavšič, Izola; Tomaž Ravninar, Zreče; Marija Burger, Ljubljana; Sarah Lužar, Grosuplje; Damjan Reberšek, Domžale; Darinka Lipovec, Zgornje Gorje; Jože Pust, Mirna Peč; Darja Deželak, Sevnica; Srečko Munh, Idrija; Zdravko Pučko, Maribor; Rok Goršič, Škofljica; Nevenka Kutin, Ribnica na Pohorju; Srečko Kunc, Rovte; Metka Malovrh, Trbovlje; Emilija Raduha, Beltinci; Anja Modic, Cerknica; Milena Avšič, Brežice; Angela Štraus, Mengeš; Tomaž Pečnik, Šempeter v Savinjski dolini; Franc Krajnc, Črna na Koroškem; Lidija Jere, Sromlje; Tina Felkar, Šenčur; Draga Zgonc, Kočevje; Zvonka Makuc, Maribor; Marjan Kahne, Šmartno pri Litiji; Silva Fonda, Koper; Marija Starič, Novo mesto; Denis Zupanc, Šmarje pri Jelšah; Ljudmila Miško, Ptuj; Aldo Gabrijel, Škofije; Stanka Pucko, Cerklje ob Krki.